

รูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษา

The Pattern of Dramatic Work For Country Bands in Educational Institutions

วราพร แก้วใส (Waraporn Kaewsai)¹

ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ (Pattamawadee Chansuwan)²

อุรารมย์ จันทมาลา (Ourarom Chantamala)³

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ออกแบบท่าเต้น 3 คน นักเต้นจำนวน 15 คน นักดนตรีจำนวน 15 คน และประชาชน นิสิตนักศึกษา จำนวน 30 คน จากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า นาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง จากการประกวดวงดนตรีลูกทุ่งในรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศตื่นตัวทำวงดนตรีเข้าประกวด ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จนเกิดเป็นองค์ความรู้ด้านหลักการและวิธีการ จากวงดนตรีลูกทุ่งที่ชนะเลิศจากรายการชิงช้าสวรรค์รอบแชมป์ออฟเดอะแชมป์ ประจำปี พศ. 2555-2557 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) ลีลาท่าเต้น ที่ตีความตามเนื้อหาของบทเพลงโดยผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์ตะวันตก 2) ดนตรี จะเรียบเรียงดนตรีขึ้นใหม่โดยเพิ่มเทคนิคให้แตกต่างจากฉบับเดิม 3) เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ออกแบบและตกแต่งตามแบบตะวันตกให้งดงามอลังการขึ้น 4) การใช้พื้นที่บนเวที โดยจัดวางอุปกรณ์การแสดง

¹ นิสิตศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ซึ่งมีทั้งอุปกรณ์มือ อุปกรณ์ฉากที่ช่วยเสริมให้ดูสมจริงมากขึ้น การสร้างสรรค์นี้ส่งผลให้ วงดนตรีลูกทุ่งกลับมามีบทบาทในสังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง

คำสำคัญ: รูปแบบ, นาฏกรรม, วงดนตรีลูกทุ่ง, สถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study patterns of dramatic work in the country bands in the educational institutions via the paper documents and the field data collection based on surveys, observations and interviews among some knowledgeable including three choreographers, fifteen dancers, fifteen musicians and thirty general people and university students. The research instruments included survey and observation forms, and structured and unstructured interview forms, then the results were presented through an analytic definition.

The study results showed that dramatic work in the country bands in Ching Cha Sa Wan Contests have encouraged participations of many secondary school country bands and allowed occurrence of varieties of new dimension of creative dramatic work in the country bands. The researcher had studied, synthesized and obtained the body of knowledge of principles and procedures from the three country band winners of Ching Cha Sa Wan Contests, the round of Champ of the Champ 2012-2014 through the following items; 1) dancing styles : relating to the song meanings with the combination of Thai and western dramatic work; 2) music : rearranged with new techniques to be differed from the original one; 3) costumes and ornaments : designed and attractively decorated in western styles; and 4) floor applications : organized with props including hand devices and backdrops creating the atmosphere of reality. These creations affected the country bands' roles back to Thai society again.

Keywords: Pattern, Dramatic Work, Country Bands, Educational Institutions

บทนำ

นาฏกรรมไทยมีกำเนิดมาพร้อมกับชาติไทย ซึ่งนาฏกรรมไทยเป็นส่วนหนึ่ง ที่บ่งบอกถึงวิถีความเป็นอยู่ การแต่งกาย ความเชื่อของคนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากการละเล่นของชาวบ้านในท้องถิ่นหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจประจำวัน เพื่อสร้างความบันเทิงสนุกสนาน เช่น การเล่นโขน การฟ้อนรำ ละครบั้งไฟ เป็นต้น จนในที่สุด เมื่อมีคนนิยมชมชอบมากขึ้น จึงคิดประดิษฐ์การแสดงให้เป็นเรื่องราวกลายเป็นโขน เป็นละคร ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่า นาฏกรรม

“นาฏกรรม” ถือเป็นวัฒนธรรมที่เสริมสร้างกิจกรรมทางสังคมได้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม วัฒนธรรมที่เสิร์ฟงานนาฏกรรมนั้นมีปรากฏมา ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมบันเทิงของมนุษยชาติที่มีความต้องการ ความสุขแก่ชีวิตให้แก่คน ซึ่งหมายถึงนาฏกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมบันเทิง สำหรับคนมาช้านานนาฏกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารชนิดหนึ่ง ซึ่งถ่ายทอดให้ปรากฏ ได้โดยอาศัยเรื่องร้อง อารมณ์ และการเคลื่อนไหวเป็นภาษาท่า ผสมผสานกันอย่างอิสระ หรืออย่างมีเป้าหมาย

นาฏกรรมไทยมีพัฒนาการมาตามยุคสมัยทั้งนาฏกรรมไทยแบบราชสำนัก ที่มีความเป็นจารีตแบบแผน สู่การสร้างสรรคดีใหม่ ซึ่งมีคุณค่าทั้งทางด้านสังคม และความเป็นชาติไทย คือ การนำเอาเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคหรือ กลวิธีใด (สุพรรณิ บุญเพ็ง, 2556, หน้า 9) เมื่อเป็นเช่นนี้ในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ทางด้านนาฏกรรมไทยจึงถูกจัดให้เข้าไปในระบบการศึกษา โดยขยายจุดมุ่งหมาย ให้กว้างขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นตามสภาพสังคมไทย โดยมีเป้าหมาย ให้คนรุ่นใหม่ มีความสามารถรอบรู้ในการปฏิบัติ งานทางนาฏศิลป์และการละคร ได้ทุกด้าน โดยเฉพาะการประยุกต์และสร้างสรรค์ที่นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา งานนาฏกรรมไทย (พจนมาลย์ สมรรคบุตร, 2557, หน้า 43-61) ดังนั้น จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ระบบการศึกษาต้องมุ่งเน้นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก ด้านกระบวนการคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง เพราะจะเห็นได้ว่าเยาวชนไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นผู้รับ ผู้ตาม ผู้บริโภคข้อมูล และวัตถุนิยมจากต่างประเทศมากกว่าที่จะเป็นผู้ให้ ผู้นำ และผู้ผลิตด้วยตนเอง

บนพื้นฐานความคิดและภูมิปัญญาไทย

ปัจจุบันจึงได้มีการส่งเสริมประสบการณ์ทางการแสดงของเยาวชน โดยมุ่งประสบการณ์ด้านการแสดง การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ โดยการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีการใช้ทำร่วมกับทำเดินประกอบกับเพลงนักดนตรี นักร้อง ภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษามากขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่เรียกว่ากิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมการแสดงออกด้านความสามารถของนักเรียน และมีการจัดประกวดแข่งขันในรายการต่าง ๆ เช่น การแข่งขันวงดนตรีลูกทุ่งคอนเทสต์ รายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ ฯลฯ กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่งเป็นที่รวมของศาสตร์และศิลป์ เช่น ศิลปะดนตรี ศิลปะในบทเพลง ศิลปะการเต้น ไปด้วยกัน (สิริธร ศรีชลาคม, 2543, หน้า 3) เมื่อมีวงดนตรีเกิดขึ้นส่วนประกอบที่สำคัญขาดไม่ได้ คือ แดนเซอร์ (Dancers) ซึ่งต้องเป็นผู้สื่อความหมายของเพลง และสร้างสรรค์ทำเดินโดยนำเอานาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้กับนาฏศิลป์สากล เช่น การนำเอาท่าจีบ วง ของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานกับการพ้อยท์ (Point) เท้า การเขย่งเท้า การม้วนตัวของนาฏศิลป์สากลจนเกิดเป็นท่าที่สวยงาม สื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมายของเพลงได้อย่างดี

การประกวดวงดนตรีลูกทุ่งรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางด้านนาฏกรรมอย่างหลากหลายมิติ โรงเรียนต่างเกิดการตื่นตัวสร้างผลงานเข้าแข่งขัน มีการปรับปรุงผสมผสานความเป็นนาฏกรรมไทยกับความเป็นสากล นาฏกรรมไทยมีบทบาทกับการกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง ในสถานศึกษา โดยใช้กรณีศึกษาจากรายการชิงช้าสวรรค์ จะทำให้ทราบถึงรูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาและได้สืบสานนาฏกรรมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันเป็นคุณค่าให้ดำรงคงอยู่ และปรับเปลี่ยนตามบริบทของสังคมได้อย่างงดงาม

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบของนาฏกรรมวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษา โดยศึกษา ด้านลีลาท่าเต้น ด้านดนตรี ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านการใช้พื้นที่ และด้านอุปกรณ์ประกอบการแสดง

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

สวภา เวชสุรกษ์ (2547, หน้า 14) เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับสร้างสรรค์รูปแบบนาฏศิลป์ว่า นักนาฏศิลป์ประดิษฐ์ทั่วไปนิยมสร้างสรรค์ผลงานด้วยการกำหนดให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริตเพราะมีกฎเกณฑ์เน้นการนำท่ารำฉบับหลวงมาใช้ เช่น การรำอวยพรเป็นต้น ข้อกำหนดที่สองเป็นกรรมผสมผสานหลายนาฏยจาริต คือ การนำจาริตตั้งแต่สองชนิดมารวมกัน เช่น การรำไทยผสมกับบัลเลต์ การฟ้อนอีสานกับคอนเทมโพรารีแดนซ์ ข้อกำหนดที่สามเป็นการประยุกต์จากนาฏยจาริตเดิมซึ่งมักอาศัยเพียงเอกลักษณ์ หรือลักษณะเด่นเป็นหลัก นอกนั้นก็บุกเบิกแสวงหาท่าทางใหม่ ๆ มาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้ผลงานดูแปลกใหม่ ทันสมัยและมีความต่อเนื่องกับอดีต และข้อกำหนดที่สุดท้ายคือการให้อยู่นอกนาฏยจาริตเดิมนั้นคือการค้นคว้านาฏศิลป์ใหม่โดยไม่นำเอาอดีตมาปะปน เพราะการนำเสนอสมบัติทางวัฒนธรรมของอดีตมาใช้ในผลงาน ก็อาจไม่สะท้อนความเป็นศิลปะปัจจุบันได้ดีพอ

ขจร ฝ้ายเทศ (2548) เรื่อง เพลงลูกทุ่ง คือ เพลงที่พัฒนาขึ้นมาจากเพลงไทยสากลโดยผสมผสานเข้ากับทำนองเพลงทุกประเภท ตั้งแต่เพลงไทย เพลงพื้นบ้านจากทุกภาคไปจนกระทั่งทำนองเพลงจากต่างประเทศ โดยมีเนื้อหาที่สะท้อนสภาพชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนไทยด้วยภาษาที่ตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย โดยเพลงจะต้องขับร้องโดยนักร้องที่ได้รับการระบุว่าเป็นนักร้องลูกทุ่ง และมีวิธีการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์ของลูกทุ่งด้วยการร้องเต็มเสียงและเอื้อนโดยใช้ลูกคอ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินรูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษา ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพื้นที่ทำการวิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Studies) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์และสนทนากลุ่มอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น ดังนี้

2.1 การสำรวจ (Survey) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้แบบสำรวจแบบเป็นทางการจากบุคคลทั่วไปทั้งภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ทำการวิจัย

2.2 การสังเกต (Observation) แบ่งออกเป็น การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observation)

2.2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปพื้นที่ทำการวิจัย โดยร่วมกิจกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งสังเกตถามข้อมูลต่าง ๆ จดบันทึกไว้ เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนรายละเอียดและเทคนิคต่าง ๆ

2.2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้สังเกตรูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง ไม่ได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงกับกลุ่มนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง สังเกตความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ รูปแบบการประดิษฐ์ทำเต็น เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ การใช้พื้นที่และการใช้อุปกรณ์การแสดง

2.3 การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น 2 อย่าง สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

2.3.1 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในพื้นที่ทำการกำหนด

2.3.2 สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นแล้วนำมาตีความโดยใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และบุคคลทั่วไป

2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยคัดเลือกตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มเข้าร่วมสนทนาภายในกลุ่มเดียวกัน ตามความละเอียดและแตกต่างกันของข้อมูลที่ต้องการศึกษาวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายและเก็บด้วยตัวเอง ระหว่างเดือน สิงหาคม 2558-พฤศจิกายน 2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากร ประกอบด้วย วงดนตรีลูกทุ่งที่ชนะเลิศประจำฤดูของรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2555-2557 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

1.1 แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2555 ได้แก่ โรงเรียนเทพมิตรศึกษา จ.สุราษฎร์ธานี

1.2 แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2556 ได้แก่ โรงเรียนจ่านกร้อง จ.พิษณุโลก

1.3 แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2557
ได้แก่ โรงเรียนเมืองคง จ. นครราชสีมา

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทำให้ได้
กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
ที่ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้สร้างสรรค่านาฏกรรม
ในวงดนตรีลูกทุ่ง ดังนี้

- 1) อาจารย์ผู้ออกแบบนาฏกรรมของวงดนตรีลูกทุ่ง จำนวน 3 คน
- 2) นักแสดง จำนวน 15 คน
- 3) นักดนตรี จำนวน 15 คน

3. **กลุ่มผู้สนับสนุน (General Informants)** ได้แก่ กลุ่มประชาชน จำนวน
15 คน กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวน 15 คน รวม 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. **แบบสำรวจ (Survey)** โดยผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจเบื้องต้นโดยการใช้แบบ
สำรวจแบบเป็นทางการจากบุคคลทั่วไปภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ทำการวิจัย

2. **แบบสังเกต (Observation)** ที่ใช้สังเกตรูปแบบการสร้างสรรค่านาฏกรรม
ตั้งแต่ลักษณะการแสดง ลีลาท่ารำ ดนตรีและบทร้อง การออกแบบเครื่องแต่งกาย
การแปรแถว โดยเข้าร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอนและสังเกตกลุ่มผู้ชมตามลำดับ
ความพึงพอใจ

3. **แบบสัมภาษณ์ (Interview)** ที่ถามถึงรูปแบบของนาฏกรรม ลักษณะ
การแสดงลีลาท่าเต้น ดนตรีและการออกแบบเครื่องแต่งกาย การใช้พื้นที่ ตลอดจน
การใช้อุปกรณ์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ในการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับคืนมาและข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร
2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล
3. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากเครื่องมือ
4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแต่ละกลุ่มมาเรียงเรียงตามความมุ่งหมาย

เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษามีผลการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้คัดเลือกวงดนตรีที่เข้าประกวดรายการชิงช้าสวรรค์คอนเทสต์ และชนะเลิศในการประกวดได้เป็น แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2555-2557 จำนวน 3 โรงเรียน พบว่ามีรายละเอียด ดังนี้

1. โรงเรียนเทพมิตรศึกษา อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2555

ภาพที่ 1 ลีลาท่าเต้นทีม A

ภาพที่ 2 ลีลาท่าเต้นทีม B

1. ลีลาท่าเต้นในวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเทพมิตรศึกษามีความแตกต่างกับวงดนตรีอื่นตรงที่มีแดนซ์เซอร์ (Dancer) ทั้งชายหญิง การออกแบบท่าเต้นซึ่งมีทั้งท่าที่แข็งแรง แสดงพลังของกล้ามเนื้อของนักเต้นชาย และท่าพลิ้วไหวของนักเต้นหญิง ตลอดจนความสัมพันธ์ของการเต้นคู่ โดยมีการโฉบสลับกัน ท่าเต้นมาจากแนวคิด (Concept) ที่ดีความจากเนื้อหาของเพลง โดยเน้นการโชว์อุปกรณ์ทั้งที่เป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์ที่อยู่กับผู้เต้นและอุปกรณ์ประกอบฉาก มีการใช้ท่าของบัลเลต์และท่ายิมนาสติก ความหมายของท่าเต้นต้องสัมพันธ์กับเนื้อร้องและสามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้ต่างกันนักเต้นที่มีทักษะสูง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มโชว์ที่เป็นทีม A กับกลุ่มอุปกรณ์ที่เป็นกลุ่ม B C

ภาพที่ 3 วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเทพมิตรศึกษา

2. ดนตรีและเพลงร้องโดยเรียบเรียงดนตรีใหม่ให้แตกต่างจากต้นฉบับเดิม โดยการเพิ่มสีสันทางดนตรี ประสานเสียงให้เห็นความสูงต่ำหรือหนักเบาของทำนอง เพื่อเพิ่มความสนใจ การคัดเลือกบทเพลงให้กับนักร้องจะพิจารณาจากน้ำเสียง ทักษะ อารมณ์ ตลอดจนสไตล์ในการร้องประกอบ เพลงร้องที่แสดงอารมณ์เป็นเพลงโชว์เสียงนักร้องที่ไม่ต้องใช้ลีลาท่าเต้นมากนัก แต่เน้นทำโชว์ให้อลังการ ส่วนเพลงเร็วเน้นโชว์ลีลาการเดินที่กระฉับกระเฉง แข็งแรง ดนตรี ซึ่งต้องหนักแน่น และเพื่อโชว์เดี่ยว

3. เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ นำแบบจากโชว์ต่างประเทศมาประยุกต์ ดัดแปลง มีการปักด้วยเพชร มุก ที่มีราคาแพง ไม่ค่อยนิยมขนนงมากนัก ราคา

ต้นทุนสูงถึงชุดละ 10,000 บาท และมีชุดนักเต้นชายที่เป็นการรัดรูป ซึ่งออกแบบให้ดูภูมิฐาน แต่คล้องตัวในการเคลื่อนไหว เครื่องประดับตามร่างกาย เช่น ดอกไม้ หมวก ขนนก หน้ากากเพชร

ภาพที่ 4 ชุดนักเต้นหญิง, ชาย

4. การใช้พื้นที่ การแสดง (Show) ของโรงเรียนเทพมิตรศึกษา จะใช้อุปกรณ์ค่อนข้างมาก โดยใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และมีความเป็นระเบียบที่ดูงามสบายตา ถึงแม้ “รก” ด้วยอุปกรณ์ก็ตาม จึงนิยมเป็นแถวเรียงหน้ากระดาน กว้าง อาจใช้สับหว่าง 2 แถว เป็นแถวคู่ ไม่นิยมตั้งซุ้มนัก จะมีการใช้ตำแหน่ง สูง ต่ำ เช่น การยืนสลับบั้น การให้นักเต้นชายยกนักเต้นหญิง การใช้พื้นที่ในการเต้นท่าล่าง เป็นต้น มีการสลับตำแหน่งโดยใช้อุปกรณ์ จากมุมหนึ่งไปยังอีกมุมหนึ่งค่อนข้างบ่อยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยน “ภาพ” บนเวที

5. อุปกรณ์การแสดง เป็นวงที่มีทุนค่อนข้างสูงจากงบประมาณของโรงเรียน และการสนับสนุนจากชมรมผู้ปกครอง ตลอดจนการจัดการระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ของวงดนตรี การหมุนเวียนการให้บริการเช่าชุดเครื่องแต่งกาย การจ้างงานของวงดนตรี ทำให้สามารถสร้างอุปกรณ์ประกอบการโชว์ได้อย่างยิ่งใหญ่และอลังการ จะใช้อุปกรณ์มือ (Prob มือ) และอุปกรณ์ฉากประกอบ มีการใช้ล้อเลื่อน ใช้บันไดต่อตัว ให้มีความสมจริง

2. โรงเรียนจ่านกร้อง ต.ในเมือง อ.เมืองพิษณุโลก จ. พิษณุโลก แชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2556

ภาพที่ 5 ชูदनักเต้นหญิง, ชาย

1. ลีลาท่าเต้นในการออกแบบท่าเต้นจะพิจารณาจากเนื้อหาของเพลงเป็นหลัก แล้วนำมาออกแบบท่าให้สัมพันธ์สื่อสารตรงกับเพลงและอารมณ์เพลง ซึ่งรูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีแบ่งเป็น 2 ช่วงและมีความแตกต่างกันคือช่วงที่ 1 (ปี 2548-2549) ผู้ที่ออกแบบโชว์และสร้างสรรค์การแสดง ตลอดจนลีลาท่าเต้นแนวการเต้นผสมผสานการใช้มือแบบนาฏศิลป์ไทยกับการใช้ขาและร่างกายเป็นสากลขึ้นมาที่เรียกว่า โมเดิร์นแดนซ์ (Modern Dance) ช่วงที่ 2 (ปี 2556-ปัจจุบัน) ได้เปลี่ยนผู้ออกแบบโชว์และท่าเต้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเกิดความหลากหลายในการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น รูปแบบในการโชว์ตลอดจนการออกแบบ ลีลาท่าเต้น มีการฝึกและใช้ท่าพื้นฐานของบัลเลต์เข้ามาเป็นท่าหลักของการใช้ร่างกายมากขึ้น นักเต้นจะมีการฝึกร่างกายให้แข็งแรงเพื่อ “เต้นท่ายาก” ได้อย่างดี เช่น ท่าฉีกขา ท่าหมุนตัว ท่าสะพานโค้ง ท่ายก เป็นต้น มีการสร้างรูปแบบในการเต้นที่เป็นท่าแพทเทิน (Pattern)

ภาพที่ 6 การแปลแถววงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง

2. ดนตรีและเพลงร้อง ยึดนี้กร้องเป็นหลักว่า นักร้องที่เป็นเยาวชนเหมาะสมที่ควรจกร้องเพลงประเภทใด ไม่เลือกเพลงที่มีความหมายในเชิงชู้สาวหรือสองแง่สองง่ามที่ไกลตัวเยาวชน นอกจากนี้ไม่งดงามแล้วนักร้องก็ยังไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์เพลงได้ดี ดนตรีออกแบบใหม่ทั้งหมดไม่ใช่รูปแบบต้นฉบับเดิมโดยพิจารณาจุดอ่อนจุดแข็งของวงอยู่ตลอดเวลา

ภาพที่ 7 นักดนตรีวงดนตรีลูกทุ่ง

3. เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับออกแบบให้สัมพันธ์หรือมีความหมายกับบทเพลงโดยเน้นความรัดกุมไม่ล่อแหลม ไม่โชว์สัดส่วนร่างกายมาก คำนี้ถึงความเหมาะสมของวัยผู้เต้นที่ยังเป็นนักเรียน ไม่นิยมกระโปรงสั้นที่โชว์ขา แต่ถ้าจำเป็น

ก็จะมีทางเกงแนบเนื้อแทนถุงน่องอีก 1 ชั้น ผู้ออกแบบโชว์ต้องออกแบบเครื่องแต่งกาย ทุกครั้งที่มีการแข่งขันใหญ่ ซึ่งเป็นการ “เข้าตัด” ส่วนหนึ่งมาจากความต้องการ เปลี่ยนรูปแบบชุดและเครื่องแต่งกายทุกครั้งที่แสดงเพื่อให้เกิดความโดดเด่น

4. การใช้พื้นที่ ลีลาท่าเต้นและการใช้พื้นที่จะนิยมออกแบบแถวเป็นขุม เพื่อสร้างมิติของการแสดง มีการยกต่อตัวเพื่อให้เกิดมุมสูง มีการใช้ท่ายากเป็นท่าหนึ่ง ในการจัดแถวขุมเพื่อสร้างความโดดเด่น ผู้เต้นจะได้รับการฝึกพื้นฐานมาอย่างดี จึงมีทักษะในการเต้นที่แข็งแรงและสวยงามได้สัดส่วน มีความแม่นยำในการใช้พื้นที่ ด้วยการเปลี่ยนสลับตำแหน่ง ต่อตัวเป็นรูปต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

5. อุปกรณ์การแสดงไม่นิยมใช้อุปกรณ์มือ (Prop) ส่วนใหญ่จะเป็น การเต้นที่โชว์ทักษะของผู้เต้นอย่างเดี่ยวในภาษาของการเต้น ที่เรียกว่า “โชว์ไลน์” (Line) ต่อมาในช่วงหลังจึงเริ่มมีอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อช่วยสื่อสารเรื่องราว อาจเป็นเพราะกระแสของการแข่งขัน ทำให้เกิดการพัฒนาในเรื่ององค์ประกอบของ โชว์มากขึ้น

3. **โรงเรียนเมืองคอง ต.เมืองคอง อ.คอง จ.นครราชสีมา**
แชมป้ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ประจำปี 2557

1. ลีลาท่าเต้น การออกแบบลีลาท่าเต้นเน้นการโชว์ลีลาของการเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้เต้นตลอดจนการแสดงอารมณ์ของสีหน้า มีการใช้ท่าพื้นฐานของบัลเลต์ในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ท่าพ้อยท์เท้า (Point) ท่าฉีกขา ท่ากระโดด ท่าหมุนตัว โดยมีการใช้ทำนานาฏศิลป์ไทยผสมผสานในเพลงที่ดนตรีมีรูปแบบของเพลงไทย โดยเน้นท่าเต้นที่มีความแข็งแรง โชว์พลังของกล้ามเนื้อแขน ขา เพื่อให้เกิดความสนุกสนานในเพลงเร็ว ส่วนเพลงช้าจะเป็นการใช้อุปกรณ์เป็นท่าพลิ้วและเบา นิยมเล่น “ท่าล่าง” เช่น การนั่งเหยียดขาเหยียดแขน ก้มตัว กลิ้งต่อกับพื้นแล้วโพสท์ (Post) ท่า ส่วนใหญ่เพลงช้าที่ใช้อุปกรณ์จะเป็นนักเต้นทีม B เป็นผู้แสดง

2. ดนตรีและเพลงร้องวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเมืองคอง มีผู้ควบคุมวงที่มีความสามารถในการเขียนโน้ต ที่ได้รับการยอมรับในวงดนตรีลูกทุ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นจุดขายของวงดนตรีโรงเรียนเมืองคอง การออกแบบดนตรีซึ่งค่อนข้างมีเทคนิคและ "ลูกเล่น" ที่แตกต่างและโดดเด่นจาก

วงดนตรีอื่น ๆ การคัดเลือกเพลงร้อง จะยึดความสามารถและเสียงของนักร้องเป็นหลัก นักร้องที่เป็นอันดับหนึ่งของวงฝึกฝนและพัฒนาตัวเองมาตั้งแต่อยู่มัธยมต้นจนกระทั่งถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เกณฑ์ในการเลือกเพลง ต้องไม่ใช่เพลงร้องในกระแสความนิยม แต่เลือกเพลงที่สามารถออกแบบและเพิ่มเทคนิคทางดนตรีได้ และสามารถใส่ความโดดเด่นในการร้องให้กับนักร้องได้โชว์ลูกคอ พลังเสียงและอารมณ์อย่างเต็มที่

ภาพที่ 8 โรงเรียนเมืองคงอำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

3. เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ออกแบบเป็นชุดที่ค่อนข้างรัดกุมเพื่อความคล่องตัวในการเต้น นิยมการระบายด้วยลูกไม้หรือผ้าแก้ว ถ้าเป็นกระโปรงยาวฟูก็จะมีระบาย 2 ชั้น หรือระบายที่ปลายแขน ปกไหล่ที่ดูหรูหรา เครื่องแต่งกายมีผลในการอำพรางผู้เต้นในกรณีที่มีกี๋มาน้อย แต่ถ้าผู้เต้นค่อนข้างมีประสบการณ์และเต้นได้คล่องแคล่ว ลีลา (Line) สวย ชุดเป็นชุดรัดรูปขาสั้นโชว์การเคลื่อนไหวทั้งมือ แขน และขา ชุดของโรงเรียนเมืองคง จะเป็นชุดที่เข้าตัดจึงออกแบบเฉพาะงานไม่ค่อยซ้ำกับวงดนตรีอื่น

4. การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้แถวหน้ากระดานเรียงหนึ่งในการเต้นโชว์ อาจแบ่งเป็น 2 แถวแล้วเต้นสลับที่กัน บางครั้งเป็นตัวที่ เต้นเข้าหากันแล้วเต้นคู่ขึ้นมาด้านหน้าไม่ค่อยมีความซับซ้อนในการใช้พื้นที่บนเวทีมากนัก ไม่นิยมตั้งซุ้ม

ภาพที่ 9 อุปกรณ์ประกอบการแสดงโรงเรียนเมืองคงอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

5. อุปกรณ์การแสดงมีการใช้อุปกรณ์มือ ที่ผู้เต้นใช้ถือประกอบการเต้น เช่น พัด ร่ม ผ้า ซึ่งอุปกรณ์ช่วยเสริมกระบวนการเคลื่อนไหว สลับที่ให้ผู้ชมจริง และสามารถประกอบสร้างเป็นเรื่องราวหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ส่วนอุปกรณ์ประกอบฉากจะเป็นสิ่งช่วยเสริมสถานการณ์ เวลา สถานที่ ในเนื้อหาของเพลงให้สมบูรณ์ขึ้น

ดังนั้น รูปแบบของนาฏกรรมในดนตรีลูกทุ่งของทั้ง 3 โรงเรียน จะมีความเหมือนกันและแตกต่างกันเป็นบางส่วน ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุผล มุมมองของครูผู้ควบคุมสิ่งที่มีความเหมือนกันเป็นส่วนมาก คือทั้งด้านลีลาท่าเต้นที่มีการนำทำนาฏศิลป์ไทยผสมผสานในเพลงที่ดนตรีมีรูปแบบของเพลงไทย และทำพื้นฐานของบัลเล่ต์ในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ท่าพ้อยท์เท้า (Point) ท่าจิกขา ท่ากระโดด ท่าหมุนตัว ส่วนนักเต้นหรือแดนซ์เซอร์ (Dancer) ได้แบ่งกลุ่มตามทักษะความสามารถของนักเต้น เพื่อเอื้อต่อการออกแบบท่าเต้นของครูผู้สอน การเลือกเพลงให้กับนักร้อง มีลักษณะเหมือนกันจะพิจารณาจากเสียง บุคลิกภาพ และวัยของนักร้อง ส่วนดนตรีจะแตกต่างกันตรงที่ความเชี่ยวชาญของครูดนตรีที่นิยมเพลงเดิม แต่ปรับเปลี่ยนลูกเล่นหรือเทคนิค บางโรงเรียนก็สร้างสรรค์ขึ้นใหม่เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับจะแตกต่างกันตรงความนิยมของแต่ละโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานที่ศึกษาจากการศึกษามีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

จากการศึกษารูปแบบของวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลแชมป์ออฟเดอะแชมป์ (Champ of the Champ) ของรายการชิงช้าสวรรค์ คอนเทสต์ ปี 2555-2557 ในด้านลีลาท่าเต้น ดนตรีและเพลงร้อง เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ การใช้พื้นที่ ตลอดจนอุปกรณ์การแสดง พบว่า

1. ลีลาท่าเต้น มาจากเนื้อหาของเพลงเป็นหลัก มีทั้งการผสมผสานทำนาฏศิลป์ไทยกับการใช้ท่าทางแบบนาฏศิลป์สากล โดยอาศัยการตีความจากเพลง ให้มีความสัมพันธ์กันกับการเคลื่อนไหวร่างกาย สอดคล้องกับ สวภา เวชสุรกษ์ (2547, หน้า 14) ที่ให้แนวคิดในการสร้างสรรคินาฏกรรมว่า สามารถผสมผสานได้หลายนาฏยจารีต คือ การนำเอาจารีตตั้งแต่สองชนิดมารวมกัน เช่น การรำไทยผสมกับบัลเลต์ การฟ้อนอีสานผสมกับคอนเทมโพรารี (Contemporary) และการผสมผสานท่าเต้นจะต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมและทักษะของผู้เต้นด้วย ตลอดจนต้องพยายามสร้างจุดเด่นด้วยการสร้างสรรคิให้แตกต่างจากวงดนตรีอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เพียงเพ็ญ ทองกล้า (2553, หน้า 65) ที่เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ที่ปฏิบัติกรอย่างต่อเนื่อง ด้วยการค้นหา ตั้งคำถาม วิเคราะห์ พัฒนา ฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติอย่างใจจดใจจ่อก็จะกลายเป็นทักษะที่สมบูรณ์โดยไม่ซ้ำ ความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ที่จะกลายมาเป็นท่าที่ไม่ใช่ของเทคนิคต่อไป ลีลาท่าเต้นของแดนส์เซอร์ในวงดนตรีลูกทุ่งได้พัฒนาและฝึกอย่างต่อเนื่อง จากการประกวดแต่ละรอบจนถึงรอบตัดสิน สอดคล้องกับ ประวัติศาสตร์ เลาหาทอง (2555, หน้า 148-149) ที่ศึกษาแล้วพบว่า ศิลปะการเต้นบัลเลต์เป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยการฝึกฝนทำพื้นฐาน ท่าเทคนิค และการแสดงเป็นกิจวัตรจนเกิดเป็นทักษะ ความชำนาญ ชำนาญทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและการสื่อสารอารมณ์ทางการแสดง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการเต้นประกอบเพลงลูกทุ่งด้วยเช่นกัน

2. ดนตรีและเพลงร้อง พบว่า มีการสร้างสรรค์ดนตรีชิ้นใหม่ โดยการทำโน้ต เรียบเรียงเสียงประสาน สร้างเทคนิคการบรรเลง สำหรับนักร้องส่วนใหญ่ยึดความสามารถของนักร้องเป็นหลัก ไม่เลือกเพลงที่ยากเกินความสามารถของนักร้อง ซึ่งในวงดนตรีลูกทุ่ง นักร้องเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่ต้องใช้พลังเสียง และลีลาการร้องที่แตกต่างจากการร้องเพลงประเภทอื่น การออกเสียง การเอื้อน การใช้ลูกคอ ที่จะทำให้เกิดความไพเราะเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ร่วม สอดคล้องกับที่ Collier (2007, pp. 110-113) ที่อธิบายว่า ดนตรีสามารถวัดภาวะทางอารมณ์ได้โดยผ่านกิจกรรมที่ดีหรือไม่ดี หรือมิติในการปลุกเร้า ดนตรีส่งผลกระทบต่อถึงละเอียดทางอารมณ์ได้มากกว่าที่เข้าใจ เพลงลูกทุ่งจึงเป็นเครื่องวัดภาวะอารมณ์ของผู้ฟังได้อย่างตรงไปตรงมาจากภาษาร้องที่ง่ายชัดเจน

3. เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ พบว่า เป็นการออกแบบให้เหมาะกับเพลงร้อง และท่าเต้นและให้รัดกุม เคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ก็ยังคงเป็นรูปแบบของเครื่องแต่งกายแดนซ์เซอร์ที่ได้รับความนิยม คือมีจีบ ระบาย ปักเลื่อม ประดับเพชร ขนนกเพื่อให้เกิดความอลังการ เครื่องแต่งกายก็เป็นสิ่งจำเป็นในการแสดง เพราะเป็นเครื่องดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างดี สอดคล้องกับ ยุวดี พลศิริ (2556, หน้า 72-78) อธิบายว่า การแต่งกายของศิลปินและนางเครื่องลูกทุ่ง พบว่า เป็นเอกลักษณ์แบบหนึ่ง ซึ่งทำให้นักร้องลูกทุ่งหรือการแสดงลูกทุ่งมีความแตกต่างและโดดเด่นกว่าดนตรีรูปแบบอื่น

4. การใช้พื้นที่ หมายถึงจัดวางรูปแบบแถวในการเต้นของนักเต้น ซึ่งมีหลายรูปแบบด้วยกัน ในปัจจุบันแดนซ์เซอร์จะไม่นิยมเต้นอยู่กับที่ จะมีการเคลื่อนแถว สลับกันขึ้นลง บางรูปแบบมีการจัดวางตำแหน่งกับนักร้อง เพื่อให้ให้นักร้องดูเด่นขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเคลื่อนไหวของ ไอแซก นิวตัน (Isaac Newton) ว่าพลังและการใช้พื้นที่ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยการกำหนดความหนักเบา ช้าเร็ว และมักจะไปควบคู่ไปกับการใช้พื้นที่ ซึ่งมีทั้งความกว้าง ยาว สูง โดยเน้นความสำคัญของการทำให้สอดคล้องกับจังหวะของเพลง จึงจะเป็นท่าเต้นที่สมบูรณ์ และประกอบกับอารมณ์การแสดงที่จะทำให้เกิดความมึนงงตาตื้อใจ และมีความหลากหลายกับอารมณ์การแสดง จะทำให้เกิดความตื้นตาตื้นใจ และความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมจักร พรหมพวย (2553, หน้า 95) ที่อธิบายว่าความรู้เรื่อง

การใช้พื้นที่ พลัง ทิศทาง จังหวะ การเคลื่อนไหว แสง เงา สี ซึ่งเป็นองค์ประกอบศิลป์ เป็นสิ่งสำคัญในการแสดง

5. อุปกรณ์การแสดง

ในวงดนตรีลูกทุ่งบางวงที่นักเต้นมีทักษะน้อย อุปกรณ์การแสดงจะช่วยพร่างผู้เต้นได้อย่างดี อุปกรณ์ที่ผู้เต้นใช้ถือ หรือ อุปกรณ์ประกอบการโชว์ มีส่วนทำให้เสริมสถานการณ์และภาพบนเวทีให้สมบูรณ์ขึ้นอีกด้วย นักเต้นที่ทักษะสูงสามารถเต้นโดยไม่ต้องถืออุปกรณ์อะไร เพื่อโชว์ลีลาการเต้นโดยใช้มือและขาได้อย่างคล่องแคล่วสวยงาม และยังโชว์ลีลาได้เต็มที่โดยไม่ต้องสวมเสื้อผ้าที่มีระบายหลาย ๆ ชั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการถ่ายทอดและฝึกฝนของคุณที่สอนเต้นซึ่งสอดคล้อง Yang, Minkang (1999, pp. 60-114) ได้ศึกษาเรื่องลีลาของการเต้นรำแล้ว พบว่า ความเชี่ยวชาญในการสอนศิลปะการเต้นรำ คือ กระบวนการเรียนรู้ วิธีการ เทคนิค การกระทำโดยไม่ต้องเตรียมล่วงหน้า อุปกรณ์การแสดง จึงอาจมาจำเป็นสำหรับนักเต้นที่มีทักษะ แต่ไม่มีความสำคัญในด้านขององค์ประกอบเวที

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบของนาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมในวงดนตรีลูกทุ่ง เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมซึ่งถือว่าเป็นมรดกของชาติไทย การได้แสดงออกในด้านดนตรีและนาฏศิลป์เป็นกระบวนการกลมกลืน และส่งเสริมความเจริญทางด้านอารมณ์ และส่งเสริมการแสดงออกสร้างภาวะผู้นำให้กับนักเรียน การได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้เกิดความสามัคคีและสร้างวินัยได้เป็นอย่างดี จึงควรสนับสนุนให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน

รายการอ้างอิง

- ขจร ฝ้ายเทศ (2548). การสื่อสารทางการเมืองในเพลงลูกทุ่ง พ.ศ. 2507-2547. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธรรมจักร พรหมพิวย. (2553). *คอนเทมป์เลียดไทยบอกอะไรความเป็นนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ต้นอ้อ.
- ประวัติศาสตร์ เหลาทอง. (2555). *ปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักบัลเลต์ชายไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริตตา เฉลิมเผ่าอนันตกุล. (2534). *เบิกโรง: พิจารณานาฏกรรมในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พินดิ้งกรุ๊ป.
- พจมาลย์ สมรรคบุตร. (2557). *แนวคิดประดิษฐ์ท่ารำเชิง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อุตรธานี: ภาควิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุตรธานี.
- เพียงเพ็ญ ทองกล้า. (2553). *การปรับปรุงทักษะความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยุวดี พลศิริ. (2556). *การสร้างสรรคานาฏกรรมในวงดนตรีลูกทุ่งระดับมัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สวภา เวชสุรักษ์. (2547). *หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริธร ศรีชลาคม. (2539). *นาฏศิลป์ร่วมสมัย: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์สกุลอื่น ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2510-2542*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ บุญเพ็ง. (2556). *นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุรพล วิรุฬห์รักษา. (2543). *นาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพสุวรรณ.
- Collier, G. L. (2007). *Background Valence and Activity in Emotional Connotation of Music*. *Psychology of music*, 35(1), 110-131.
- Yang, Minkang. (1999). *A Study of the Music Traditional and Contemporary Change of The Theravada Buddhist Festival Pital Performance of Dai Ethnic Nationality in Yunnan*. Doctors Thesis, Hong Kong: Chinese University of Hong Kong People's Republic of China I, 1999.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University